

користування і доступності цінних рекреаційних ресурсів нині та в майбутньому, що забезпечить умови поліпшення якості життя та здоров'я населення країни, зростання його благополуччя, екологічної та економічної безпеки.

Література

1. Рекреационные ресурсы СССР: Проблемы рационального использования/ Козлов В.Н., Филиппович Л.С., Чалая И.П. и др. – М.: Наука, 1990. – 168 с.
2. Міщенко В.С. Концепція платного природокористування// Економіка України. – 1993, № 7. – С. 68-73.
3. Кашенко О.Л. Фінанси природокористування. – Суми: Університетська книга, 1999. – 421 с.
4. Синякевич І.М. Інструменти екополітики: теорія і практика. – Львів: ЗУКЦ, 2003. – 188 с.
5. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: Підручник. – Суми: Університетська книга, 2002. – 346 с.
6. Веклич О. Економічний механізм природокористування: аналіз дієвості// Економіка України. – 2003, № 10. – С. 62-70.
7. Гуцуляк Г.Д. Соціально-економічні та екологічні проблеми в Україні і напрями їх вирішення// Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Природно-ресурсний потенціал у системі просторового розвитку. Зб. наук. праць, вип. 2 (XLVI). – Львів: ІРД НАНУ, 2004. – 396 с.

УДК 630*627.3(477.83)

Аспірі. Н.Г. Криницька – НЛТУ України

СТРАТЕГІЯ ПОКРАЩЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЬВІВЩИНИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Наведено результати досліджень з питань рекреаційного використання природно-ресурсного потенціалу Львівщини, намічено заходи щодо подальшого розвитку туристичної галузі та рекреаційної бази.

Ключові слова: рекреаційний потенціал, туризм, сталий розвиток.

Doctorate N.G. Krynytska – NUFWT of Ukraine

The Improvement Strategy of Recreational Use of Natural Resources potential in L'viv Region in the Context of Sustainable Development

The research results in recreational use of natural resources potential of L'viv region are considered. Are online actions about future development of tourist sector and recreational base.

Keywords: recreational potential, tourism, sustainable development.

Розвиток рекреаційно-туристичної сфери та її базової складової – природно-ресурсного потенціалу – визначено пріоритетним завданням регіональної політики ряду областей України.

Одними з найважливіших чинників, що визначають можливість забезпечення використання і споживання природних рекреаційних ресурсів є соціально-економічні та демографічні чинники. Львівщина характеризується великою щільністю населення і за цим показником посідає друге місце в Україні. Специфіка системи розселення регіону полягає у значній субурбанізації поселень. На території Львівщини проживає 40,3 % сільського населення області, а за кількістю сільських населених пунктів вона випереджає усі регіони

країни [5]. Водночас структура внутрішнього валового продукту Львівської області досить несприятлива (сільське господарство і лісівництво становлять майже п'яту частину ВВП). Близько половини ВВП припадає на неринкові послуги (освіта, охорона здоров'я тощо), а частка промисловості є незначною. Отже, ринок праці на Львівщині є досить вузьким з високою часткою зайнятості населення в бюджетній сфері. Поряд з тим, у Львівській області існують проблеми з надлишком робочої сили. Особливо гостро стоїть проблема зайнятості населення гірських територій, де проживає близько четвертої частини населення області. Стабілізація цих та інших негативних соціально-економічних процесів можлива за рахунок розширення сфер зайнятості, насамперед, створення галузі ринкових послуг, в тому числі і за рахунок розширення рекреаційно-туристичного сектора.

Пріоритетний розвиток рекреації в Карпатському регіоні доцільно розглядати з точки зору її позитивних соціально-економічних наслідків, які полягають в розширенні ринку праці, особливо для гірського населення, вирівнюванні інфраструктури районів, збільшення частки приватного рекреаційного бізнесу тощо. Рекреаційно-туристичні переваги Львівщини полягають у можливостях широкої пропозиції відпочинку протягом вихідних днів та на більш тривалий час, різноманітних туристичних заходів, а також медичних послуг з використанням місцевих бальнеологічних ресурсів.

На Львівську область припадає сьома частина загальнодержавного природно-рекреаційного потенціалу. Основна частина природних рекреаційних ресурсів зосереджена в гірських і передгірських районах Львівщини. Так, в загальній структурі природно-рекреаційного потенціалу області обсяги бальнеологічних, лісових і ландшафтних ресурсів Дрогобицького району становлять п'яту, а Стрийського району – шосту частини. Серед рівнинних районів Львівщини найбільша частка природно-рекреаційного потенціалу зосереджена в Яворівському і Городоцькому районах (бальнеологічні, лісові ресурси), а також в Перемишлянському (лісові, водні). Найбільше земель оздоровчо-рекреаційного призначення знаходиться у Сколівському і Дрогобицькому районах області [6].

Основна частка в структурі рекреаційно-туристичного комплексу регіону належить сфері послуг зі санаторно-курортного лікування. Серед областей України за рівнем показника кількості санаторіїв і пансіонатів з лікуванням Львівщина посідає друге місце [5]. В області зосереджено значний потенціал для нарощування обсягів діяльності санаторно-курортних закладів. Спостерігаються позитивні тенденції в курортно-рекреаційному господарюванні. За нашими дослідженнями, політика посилення контролю за використанням бальнеологічних ресурсів і застосуванням ощадних технологій у 2000-04 рр. привела до скорочення технологічних втрат сировини галузі. Крім того, існує великий запас ресурсів, адже протягом останніх років частка видобування мінеральних вод на курортах Львівщини становить тільки 5,5-24,5 % від затверджених запасів [7]. Загалом, аналіз теперішнього стану санаторно-курортного господарства Львівщини вказує, що в найближчій перспективі не доцільно значно збільшувати місткість діючих курортів. Основна причина обме-

ження росту потужностей цих курортів полягає у слабкому розвитку їх рекреаційно-туристичної інфраструктури. Надмірне завантаження рекреаційних територій погіршує умови, ефективність лікування і оздоровлення та може призвести до негативних екологічних наслідків. Тому подальший розвиток великих курортів необхідно здійснювати інтенсивним шляхом – через впровадження інноваційних медичних технологій, покращення рівня сервісу, облаштування інфраструктури тощо.

Одним з найперспективніших напрямків розвитку санаторно-курортної сфери Львівщини є освоєння гідромінеральних ресурсів ділянки Верхнє Синьовидне та створення на цій базі сучасної екологічнобезпечної інфраструктури. Прогнозна місткість майбутнього курорту "Верхнє Синьовидне" сягає близько 3000 ліжок-місць на рік [7].

Покращенню ефективності використання природно-рекреаційного потенціалу області сприяє стратегія розширення ринку рекреаційно-туристичних послуг у сільській місцевості. Вже кілька років в області діє програма розвитку екотуризму, зокрема на території Жовківського та Сколівського районів. Однак аналіз результатів впровадження цього проекту вказує на дуже повільний розвиток українського сектора агротуристичного бізнесу. Так, у сусідній Польщі на території Люблінського воєводства потенціал агроосель становить 966 одиниць, а в Жовківському районі – тільки 20 осель [1]. На нашу думку, основна причина стримування розвитку цього виду туристичного бізнесу полягає у відсутності законодавчо-нормативної бази, яка б враховувала специфіку сектора.

Оперативною метою збільшення пропозиції гірськолижного туризму в Карпатському регіоні є залучення іноземних туристів. Карпати – практично єдиний регіон на території України, придатний для розвитку зимових видів туризму і спорту. Природний потенціал цієї території є досить високим. За оцінками спеціалістів, в Карпатському регіоні протягом зимового сезону може здійснювати рекреаційну діяльність щонайменше 200 – 300 тис. осіб [3].

У загальній структурі рекреаційної сфери України частка рекреаційних закладів Львівщини є невисокою. За цим показником область посідає тільки десяте місце у країні [5]. Розвиток туристичної інфраструктури регіону можливий і на рівнинних територіях, які характеризуються м'якішим кліматом, наявністю аквальних ресурсів та об'єктів природно-заповідного фонду.

Ще одним стратегічним напрямком покращення використання природно-рекреаційного потенціалу регіону є розвиток природопізнавального сектора туризму, який базується на створенні мережі екологічних прогулянкових маршрутів у природних заповідниках. Такі природопізнавальні стежини мають велике освітнє і соціальне значення.

До мережі природно-заповідного фонду області входить ландшафтний парк "Знесіння", який розташований на території міста Львова і є одним з найбільших міських парків Західного регіону України. Необхідно найближчим часом здійснити заходи щодо впорядкування парку і перетворення його на зону короткотривалого відпочинку городян. Операційна мета такого проекту повинна включати розвиток туристичної інфраструктури: облаштування

велосипедних доріжок, лижних спусків, впорядкування мережі стежок природно-пізнавального туризму тощо.

Таким чином, природно-рекреаційний потенціал регіону як у цілому, так і окремі його складові використовуються в малих обсягах. Існує потреба в розширенні регіональних напрямків рекреаційного використання бальнеологічних, гірських ландшафтних ресурсів та освітньо-пізнавального чинника природно-заповідного фонду. Рекреаційно-туристичний сектор області не задовольняє якісного і кількісного попиту на рекреаційні послуги і потребує значних інвестицій. Стратегія розвитку туристичної галузі повинна здійснюватись в напрямках удосконалення туристичної інфраструктури, а це: створення сучасної туристичної та рекреаційної бази, стимулювання сільського і гірського туризму, впровадження програм екологічного та пізнавального туризму.

Програма покращення використання природного рекреаційного потенціалу базуватиметься на принципі попередження екологічної небезпеки. Значне значення у виконанні такого завдання відводиться діяльності регіональної влади. Регіональна влада у співпраці з органами місцевого самоврядування повинна активніше розробляти і впроваджувати заходи щодо покращення екологічної ситуації і захисту цінної екосистеми регіону. Стратегія охорони рекреаційних територій повинна включати схеми перерозподілу навантаження на рекреаційні комплекси, плани рекультивації деградованих рекреаційних ділянок, підтримку найцінніших екологічних територій, розвиток мережі біосферних заповідників, розроблення концепції утилізації сміття, впровадження програм інтенсивного використання відновлюваних джерел енергії.

Література

1. **Євро регіон Буг.** – Львів: Обл. упр. статистики, 2002. – 78 с.
2. **Концепція** стратегії розвитку Львівщини до 2015 р.: проект. – Львів: ОДА, 2004. – 60 с.
3. **Кравців В.С., Євдокименко В.К., Габрель М.М., Копач М.В.** Рекреаційна політика в Карпатському регіоні. Принципи формування, шляхи реалізації. В-во Прут, 1995. – 71 с.
4. **Кравців В.С., Стадницький Ю.І.** та ін. Управління розвитком гірських територій: зарубіжний досвід. – Львів: УРДНАН України, 2001. – 69 с.
5. **Львівська область**// Статистичний щорічник. – Львів: Обл. упр. статистики, 2004. – 286 с.
6. **Руденко В.П.** Географія природно-ресурсного потенціалу України. – Львів: Світ, 1993. – 240 с.
7. **Федунь О.В.** Бальнеологічні ресурси Передкарпаття. – Львів: ВНТА, 1999. – 168 с.

УДК 332.122:379.84

*Доц. Л.М. Грановська, канд. с.-г. наук –
Херсонський державний аграрний університет*

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ЗОНИ ПІВДНЯ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Розглянуто еколого-економічні проблеми рекреаційної зони. Визначено основні суперечності між розвитком аграрного сектора економіки, в тому числі галузі рибництва, та станом рекреаційних ресурсів південного регіону. Запропоновано напрями вирішення еколого-економічних проблем, які сприятимуть як розвитку аграрного сектора економіки, так і раціональному використанню рекреаційних ресурсів півдня України.